

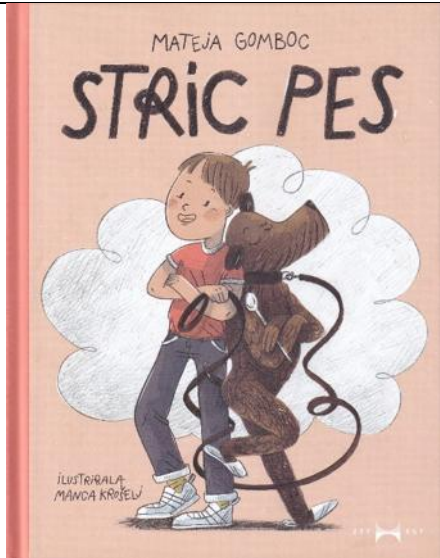
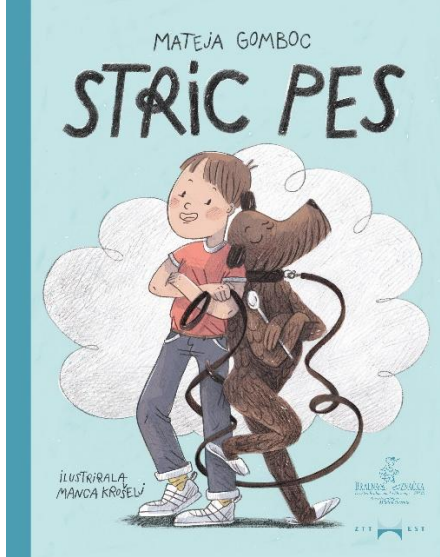
Kaj vse je v obsežni predstavitvi slikanice *Stric pes*

- I. Navdušenje, da je to darilna slikanica oddelkom prvih razredov v letošnjem šolskem letu 2026/2027
- II. Predlogi, kaj početi s slikanico oz. zbirko zgodbic
- III. Predlogi, kaj početi z vsako zgodbico posebej

Naj vam bo predstavitev le v spodbudo, če jo sploh potrebujete.

Delajte tako, kot se vam zdi prav, in seveda po željah in zanimanjih otrok! Uživajte!

- I. Vsak oddelek prvošolcev bo prejel po tri izvide slikanice 😊

	Gomboc, Mateja: Stric pes. Ilustrirala Manca Krošelj. (Založništvo tržaškega tiska, 2025), 54 str. C – 1. stopnja psi, dečki, prijateljstvo, družina, humor, vsakdan, živali v domišljiji
	Posebna, darilna izdaja: Ljubljana : Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS : Založništvo tržaškega tiska, 2026, ‡Zbirka ‡Zlata bralka, zlati bralec, slikanica za prvošolce.

Zgodbice sta ustvarili Mateja Gomboc in Manca Krošelj.

 Pisateljica Mateja Gomboc.	 Ilustratorica Manca Krošelj.
---	--

Slikanica *Stric pes* je zbirka zgodbic, ki so v šolskem letu 2024/2025 izhajale v reviji *Galeb*. Prinaša deset zgodbic in ker »stric« pes rad kuha, tudi pet njegovih kuharskih receptov. Kot pravi stari pregovor, gre ljubezen skozi želodec; očitno velja to tudi za ljubezen do branja.

Posebnost knjige je tudi kazalo. Naslovi zgodb niso zbrani na začetku ali na koncu knjige, ampak so predstavljeni kot **jedilni list**, kar duhovito nadaljuje motiv kuhanja in receptov.

II. Predlogi, kaj početi s slikanico oz. zbirko zgodbic

Uvod v delo z zgodbicami

Zgodbice so kot nalašč za **glasno branje v nadaljevanjih**. Ena zgodbica je ravno prav dolga za približno **deset minut branja na dan**. Prav zato je dragoceno, da so v vsakem razredu na voljo trije izvodi knjige.

Najprej učitelj oziroma učiteljica glasno prebere vse zgodbice – najbrž po eno vsak dan. Pozneje se – skozi vse šolsko leto – k posameznim zgodbicam vrača s poglobljenim branjem ter pripravlja in izvaja različne dejavnosti in pogovore ob prebranem.

Trije izvodi omogočajo, da si učenke in učenci knjigo pozneje ogledajo tudi sami ter skozi šolsko leto tudi že poskusijo prebrati posamezne dele. Trije izvodi omogočajo tudi izvedbo samostojnih, raziskovalnih in sodelovalnih bralnih dejavnosti.

Dodatna vrednost knjige so kuharski recepti. Njihovo branje je odlična priložnost za spoznavanje **informativnih oziroma neumetnostnih besedil**. Otroci bodo ob tem spontano ugotavljali, da različna besedila beremo na različne načine.

Splošne spodbude

Te spodbude veljajo za vse zgodbice. Pri posamezni zgodbi boste izbrali le tiste, ki se vam zdijo smiselne, marsikaj pa boste dodali tudi sami glede na želje in zanimanje otrok.

Kot uvod in motivacijo lahko uporabimo katero od vprašanj ali dejavnosti, predlaganih pri posamezni zgodbici. Že po nekaj dneh dodatna motivacija najbrž ne bo več potrebna. Otroci bodo vzljubili Lana in Maka ter z veseljem pričakovali naslednje glasno branje.

Takoj po branju si vzemimo nekaj trenutkov tišine. (Nekoč smo temu rekli »doživljajski odmor«.)

Najprej prislunimo spontanim odzivom otrok. Prav ti prvi vtisi so pogosto najbolj iskreni in izvirni. Iz njih veliko izvemo o tem, kako so otroci zgodbo doživeli. Lahko jih vprašamo kaj takega: Kaj vam je bilo najbolj všeč? Kaj vas je nasmejalo? Vas je kaj presenetilo? Se vam je zdelo kaj neverjetno? Kateri del zgodbe si boste najbolj zapomnili?

Pogovor usmerimo k razumevanju in doživljanju besedila: Ko se prvi odzivi poležejo, skupaj razmišljamo: kdo so glavni in stranski književni liki, kje in kdaj se zgodba dogaja, kaj je osrednji dogodek zgodbe, se pojavi kakšen problem idr. Otroke spodbujamo, da svoje odgovore utemeljijo, primerjajo različna mnenja in pripovedujejo o podobnih izkušnjah iz svojega življenja.

Jezik: razložimo morebitne neznane besede in opozorimo na besedne igrarije ter humor, ki ga je v knjigi veliko.

Pogovorimo se tudi o ilustracijah. Kaj na njih najprej opazijo? Ali odkrijejo besede, skrite v ilustracijah in jih poskušajo že tudi prebrati? Kako ilustracije dopolnjujejo zgodbo? Bi Lana in Maka narisali drugače?

Recepti: Zakaj so dodani prav tej knjigi? Bi kateri recept preizkusili doma skupaj s starši, starimi starši ali drugimi odraslimi?

Ugotovitve, ko preberemo vse zgodbice, ali še bolje, potem ko jih tudi posamezno predelamo:

Kakšen deček je Lan in kakšna je njegova družina? **Kakšen pes je Mak?** Kakšni so njuni medsebojni odnosi? **Prijatelja sta, toda** v teh desetih zgodbicah Mak še malo bolj skrbi za Lana kot pa Lan za Maka. Ampak Lan praznuje 10. rojstni dan, zdaj je že kar velik in Mak mu pomaga, da prevzema svoje odgovornosti in obveznosti. Mak morda tudi lažje sprejema, da Lan odrašča, kot pa starša, še posebej mama. Ga tudi spodbuja in opogumlja, podobno kot ljubeč odrasli, pa vendar dovolj oddaljen, da ga ne duši s skrbmi in zapovedmi. **Zato najbrž »stric« Mak oz. Stric pes.**

Duhovito je, da je glavna oseba pes, »stric pes«, tako so zgodbe bolj igrive, pravljичne, smešne, luštne. (Stric pes kuha, šiva, bere, meditira, pomaga dečku pri matematiki in sploh pri vsem.)

Dogajalni čas je sodoben, skozi vse šolsko leto, od septembra do junija, po malem spremljamo štiri letne čase in praznike.

Vse zgodbe so prežete s prijateljstvom, razumevanjem, sodelovanjem, polne veselja in zanimivih aktivnosti, odnosi med vsemi osebami so lepi, vsak ima svoj glas, vsaka zgodba malo bolj izpostavi neko tematiko, pojavi se tudi simpatija med Lanom in Majo ter Makom in Lili. Zgodbe so malo tudi nevsiljivo vzgojne oz. za vzgled, kako bi bilo lepo živeti, vse preveva svetla naravnost, ni jih pa treba jemati povsem resno, saj je glavna oseba »stric pes!«. Tako nekako ... 😊

Svoja mnenja, morebitna vprašanja, risbe ali kaj drugega v zvezi s temi zgodbicami lahko tudi **pošljemo avtorici in/ali ilustratoriki**. Tudi povabite ju lahko na obisk, ko boste zgodbe že poznali.

Če boste povabili ustvarjalki na obisk, pred tem preglejte, kaj vse sta še ustvarili poleg slikanice *Stric pes*.

Avtorica Mateja Gomboc je prijazno odgovorila, ko sem jo vprašala, zakaj je pes »stric«:

Ko sem zgodbe pisala za Galeb, se mi niso zdele nič posebej dobrega, ko pa so izšle v knjigi in jih zdaj prebiram otrokom po šolah in delavnicah, vidim njihovo navdušenje.

Glede naslova *Stric pes* pa je tako: jaz sem zgodbam dala nadnaslov Gospod pes, vendar se urednica Maša Ogrizek ni strinjala, ker sta si Lan in Mak zelo blizu. Ona se je tako odločila za Stric pes. Stric zato, ker učinkuje Mak starejši, modrejši od dečka, po drugi strani pa je dovolj samovoljen, da skuša ohraniti distanco z njim in svoje „dostojanstvo“. Je pa res, da v besedilu to ni nikjer izrecno ubesedeno, je bolj predstavljeno skozi zgodbe.

Poznavanje zgodbic pa lahko preverjamo tudi takole:

- Preberemo odlomek, otroci povedo, iz katere zgodbe je, kaj se je zgodilo pred njim in kaj potem; povedo, zakaj, po čem so ga spoznali. Isto strategijo lahko uporabimo pri posameznih ilustracijah, ki jih otroci prepoznavajo.
- Otroci lahko predlagajo spremembe v dogajanju zgodbic: npr. v zgodbi *Gneča na postelji* nekdo pozvoni na vratih, ravno ko so najbolj živahni, oglasi se sosed s svojim psom. Spodbujamo domišljijo otrok.
- Morda bi si izmislili še kakšno zgodbo o Lanu in Maku? Morda bi šli Lan z Makom in Maja z Lili skupaj na izlet na bližnji grič, morda obišejo knjižnico ali lokalni muzej (Bosta psa smela v knjižnico in muzej?). Zgodbo lahko tudi narišemo v obliki slikopisa ali stripa.

- Izmislimo si zgodnico in recept za jed. Npr. vsi književni junaki gredo na piknik k jezeru. Bodo imeli s seboj sendviče, ki bodo ne le okusni, ampak tudi zabavni na pogled?
- Še kaj?! Učiteljice in učitelji imate veliko izkušenj, primerov dobre prakse ... juhej!

III. Predlogi, kaj početi z vsako zgodnico posebej

POSAMEZNE ZGODBE beremo na različne načine, z različnimi bralnimi strategijami ... po eno na teden ali mesec ... počasi skozi vse šolsko leto, ni nujno, da v vrstnem redu, kot so v slikanici, naj jih učenke in učenci izberejo glede na svoje želje in zanimanja.

V naslednjih predstavitev posameznih zgodbic opozorim samo na tisto, kar bi lahko bilo posebej zanimivo. Pogovor o zgodbicah vedno poglobimo z razumevanjem in doživljanjem otrok; večino zgodbic lahko tudi povežemo z različnimi učnimi predmeti. (To sta tudi dve priporočili, ki ju poudarja novi učni načrt.)

1. *Kosmati kuhar*

Teme

- sožitje med človekom in psom
- skrb za hišnega ljubljence
- utrujenost po šolskem dnevu
- medpredmetna povezava: šport

Kaj jim pove naslov *Kosmati kuhar*? Le kdo bi to lahko bil in zakaj?

Beremo počasi in občuteno. Učenci opazujejo ilustracije in povezujejo besedilo z njimi.

Pogovor začnemo z obnovo zgodbe: Kako se Lan počuti, ko pride iz šole? Iz česa razberemo, da je utrujen? Kaj pričakuje, da ga čaka doma? Kakšno presenečenje ga pričaka?

Ob ilustracijah obnovimo potek zgodbe.

Otroci lahko zgodbo pripovedujejo s svojimi besedami ali pa jo predstavijo kot dialog med Lanom in Makom. Po potrebi pripoved povežemo z vmesnimi vprašanji.

Pogovor poglobimo z nadaljnjimi vprašanji: Kakšen je Mak? Kako skrbi za Lana? Kaj nam to pove o njunem prijateljstvu? Bi si tudi sami želeli takšnega prijatelja?

Ker je ta dan Mak skuhal špagete s paradižnikovo omako, na koncu knjige poiščemo recept zanje. Skupaj ga preberemo in se pogovorimo: Ali poznamo vse sestavine? Je kdo to jed že pripravljala doma? Kaj je najljubša jed vsakega otroka? Ob receptu otroci nevede vadijo branje neumetnostnega besedila.

Pri športni vzgoji se poigramo z Makovim gibanjem. Kako se pes pretegne? Kako se usloči? Kako bi se razgibal po dolgem počitku? Kako pa stopa utrujeni Lan, ko gre iz šole?

Pogovor o hišnih ljubljenceh: *Kdo ima doma psa? Kako skrbi zanj? Kaj pes potrebuje vsak dan? Kaj pa pes daje svojemu človeku? Ali ima kdo drugo domačo žival?*

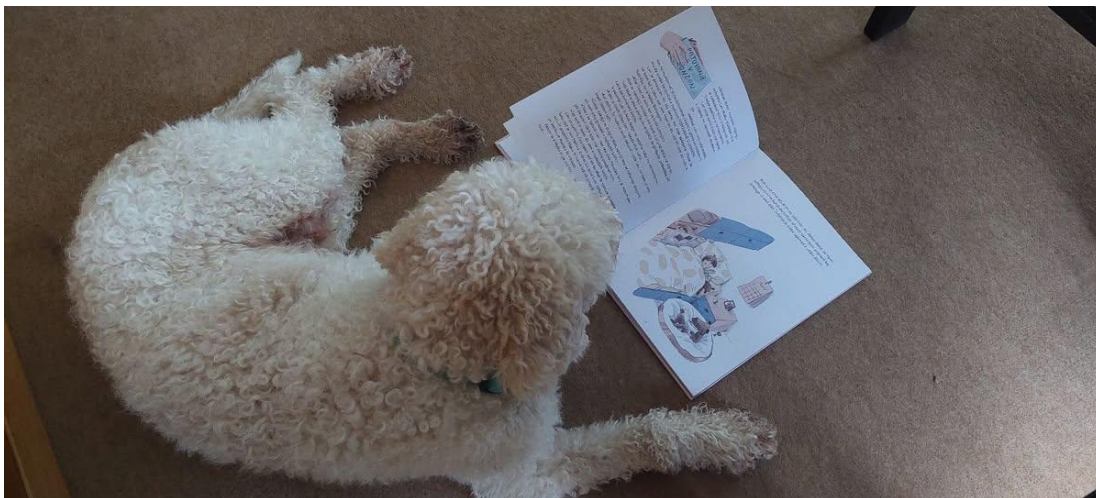
Pogovor lahko razširimo na odgovorno skrb za živali.

Dodatne spodbude: pripravimo najljubši pasji jedilnik, obiščemo knjižnico in poiščemo knjige o psih, doma glasno preberemo zgodbico svojemu hišnemu ljubljencu (če ga imamo).

Ste že slišali za bralne kužke, branje kužkom, branje s kužki? V marsikateri knjižnici mladi bralci berejo kužkom, menda otroke to sprošča, lažje in raje berejo. Morda lahko tudi mi v razred povabimo bralnega kužka.

Ne morem si kaj, da bi vam ne priznala:

Tudi jaz imam občasno na obisku hčerinega kužka; ime mu je Ugo, skupaj hodiva na sprehode in skupaj se muckava oz. kužkava. Pogosto sedim ob njem, ko počiva, včasih pa mu tudi glasno berem. Dežja nima posebno rad, tudi tušira se nerad, zelo rad pa plava v mirni ali tekoči vodi, tudi v morju. (Je pasme romanski vodni pes.)

Ali na fotografiji lahko ugotoviš, na kateri strani je odprta knjiga *Stric pes*? (Na str. 15, na ilustraciji Mak sedi v svoji postelji in bere.) Ali Mak bere še na kakšni ilustraciji? (Da, na str. 7 bere časopis.)

2. *Dež in jež*

Teme

- glasovi in črke, igra z besedami
- odnos do narave

Na tablo napišemo besedi: **dež, jež**. Kaj opazimo? Otroci hitro ugotovijo, da imata obe besedi tri črke, enako drugo in tretjo črko, razlikujeta pa se le v prvi. Kakšen čudež: samo ena črka se spremeni, pa je pomen besede povsem drugačen!

Nato besedi izgovorimo. Ali ju izgovorimo enako? Kako slišimo glas **e**? Tako otroci mimogrede opazujejo, kako zanimiv je lahko jezik.

Pogovor po branju: Ima Mak rad dež? Kaj pa Lan? Kaj novega doživi Lan? Kako Mak spodbuja svojega prijatelja? Se vam zdi neprijazen ali ga želi opogumiti?

Ob ilustracijah poiščemo tudi drobne podrobnosti: Kdo bere časopis? Kdo ga potem išče? Kaj medtem počne Lan?

Nadaljnje spodbude za branje:

Kaj že vemo o ježu? Ali smo ga že kdaj videli v naravi? Kako živi? S čim se prehranjuje? Kje prezimi? Če želimo, skupaj poiščemo fotografije in nekaj osnovnih podatkov, lahko tudi na spletu: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Je%C5%BEi>

Pogovarjamo se: Ali imamo radi dež? Kaj je prijetnega pri deževnem dnevu? Kaj radi počnemo, ko dežuje? Kaj pa takrat najraje počne naš pes?

Otroci lahko narišejo: "Moj najlepši sprehod v dežju" ali "Kako si predstavljam Maka v dežju."

3. *Sedem pravljичnih pasjih let*

Teme

- rojstni dan, odraščanje, pasja in človeška starost
- minevanje življenja

Pred branjem vprašamo otroke: Ali veste, kako računamo pasja leta? Koliko let bi imel vaš kuža, če bi jih pretvorili v človeška?

Lan praznuje deseti rojstni dan. Maka je dobil pred sedmimi leti kot darilo za rojstni dan. Koliko je bil tedaj star Jan, kateri rojstni dan je imel?

Zato v tej zgodbi praznujeta oba, Lan in Mak. Drug drugemu sta najlepše darilo. Ne le na Lanov rojstni dan, vsak dan. (Skoraj vsak dan?)

Po branju najprej obnovimo dogajanje. Nato pa se ustavimo pri občutkih: Zakaj začne Lan razmišljati o Makovi starosti? Kaj ga zaboli? Zakaj je dedkovo darilo tako posebno? Kaj pomeni dedkov stavek: *"Ampak živeti moramo naprej."*

Kako lepo se je avtorica dotaknila minevanja in smrti!

Ena babica letos manjka na praznovanju, pozimi je hudo zbolela in umrla. Dedek tako Lanu podari potovanje v London; prej je namreč potoval z ženo (t. j. Lanovo babico), zdaj bo z vnukom. »*Ampak živeti moramo naprej!*« je dedkova modrost. Na deseti rojstni dan, ko bo kmalu odrasel, se Lan ob babičini smrti in preračunavanju Makovih let zave smrti (*Čez kakih pet let bo Mak starček. In bo umrl, tako kot je lani babica. Enkrat bo ostal brez njega. Zaboli ga pri srcu in pogleda Maku, ki mirno leži ob postelji, zatopljen v branje. Veliko se morata še crkljati!* Str. 14) Lan podari Maku novo kuharsko knjigo. In ko jo zvečer pred spanjem prebira, pove svojo življenjsko modrost: »*Življenje je treba zajemati z veliko žlico!*«

Pogovarjamo se o življenju, če si otroci to želijo.

Kakšne pasme je Mak? Šnavcer, to je pasma po rodu iz Nemčije, in zato pravi, da ne bo šel v London. (Mak je itak menda raje doma, kjer vse »diši po domače«). Ej, tu se lahko začne velika debata o pasjih pasmah. (Če nam je, lahko prebiramo tudi kakšno »Veliko knjigo o psih«, si ogledamo različne pasme na fotografijah idr. V veselje učenkam in učencem, sicer pa s tem sledimo priporočilu novega UN.)

4. Karirasti prazniki

Teme

- praznično vzdušje, humor
- petarde in dobrobit živali
- glasba

Pred branjem začnemo pogovor s prazniki: Kaj imate pri decembru najraje? Kaj vas najbolj razveseli? Kaj pa ni prijetno? Otroci pogosto sami omenijo pokanje petard.

Po branju obnovimo dogajanje: Kako se začne praznični dan? Kaj počneta Lan in Mak? Zakaj se Mak upira karirastemu plaščku? Kaj si misli o pudlici Lili? (Tukaj pustimo otrokom čas za smeh. Humor je ena največjih odlik te zgodbe.)

Pogovor o petardah: Mak pravi, da petard ne mara. Ne zato, ker bi se jih bal. Pravi, da jih **prezira**. Kaj mislite, zakaj? Kako se med pokanjem počutijo psi? Kaj pa druge živali? Kaj lahko naredimo, da jim bo lažje? Kako bi lahko ljudje praznovali tako, da bi bilo lepo tudi živalim?

Lan in Mak bosta med pokanjem poslušala Mozartovo **Malo nočno glasbo**. To je lepa priložnost, da jo poslušamo tudi v razredu. Ni treba cele skladbe. Dovolj je nekaj minut. Na spletu je veliko posnetkov Male nočne glasbe, npr.:

<https://www.bing.com/videos/riverview/relatedvideo?q=Mozart+Mala+no%C4%8Dna+glasba&mid=836E7E37901DFD6418EB836E7E37901DFD6418EB&churl=https%3a%2f%2fwww.youtube.com%2fchannel%2fUCowmODCdk8lp1KiybpyJ6Tw&FORM=VAMGZC>

Kako se počutimo ob tej glasbi? Ali nas je pomirila? Poslušajmo tudi druge odlomke resne glasbe!

Na stojnici z mesnimi izdelki je napis »pasja radost«. Poznamo ta izraz? V Fran.si je sicer najti le, da je *pasja radost* navadna salama, ampak na tej ilustraciji se zdi, kot da gre za različne klobase in salame. Na tej ilustraciji Mak vleče vrvico: ali želi k stojnici s klobasami ali k pudlici Lili?

5. Gneča na postelji

Teme

- medgeneracijsko branje in druženje
- medpredmetne povezave

Zgodbico obravnavamo, t. j. **beremo poglobljeno na en zimski dan**. Otroke spodbudimo, da pripovedujejo o svojih zimskih doživetjih. Kaj najraje počnejo na snegu? So že naredili snežaka? Kaj pa sta počela na snegu Lan in Mak?

Zakaj je gneča na postelji? Na njej sta deček in pes, pa tudi babica in dedek. Te ilustracije ni v knjigi, zato **jo narišemo**.

Razdelimo si vloge in spontano odigramo, kaj se junaki v tej gneči pogovarjajo: Lan kiha in tečnari, ker sta starša odpotovala brez njega, babica ga miri in mu ponudi kakav, Mak ga spomni, da bosta šla spet na sneg, brž ko se mu prehlad unese, zdaj oba pripovedujeta babici in dedku, kaj vse sta počela na snegu, Lan prosi dedka, naj pove, kako se je očka sankal z vrha strehe, toda on jim pove ... katero zgodbo že? Dedek je povedal zgodbo o tem, kako sta babica in Lanov očka, ko je bil še majhen (torej mama in sin; ali vsi to razumemo?), sedla na vlak, da bi se odpeljala v Maribor, vso pot sta brala *Piko Nogavičko*, in ko sta pogledala skozi okno, sta zagledala morje ... Ej, če je to mogoče, kaj se je zgodilo?

Pogovarjamo se: Ali tudi vam babica ali dedek pripovedujeta zgodbe iz svojega otroštva? Katero si najbolj zapomnite? Ali imate kakšno zgodbo, ki jo radi poslušate vedno znova?

Medpredmetne povezave

Ko dedek omenja Maribor, morje, Mehiko in London, je to odlična priložnost za **delo z zemljevidom**. Poiščimo kraje, ki jih omenja zgodba. Potrebujemo klasični zemljevid Slovenije in na njem poiščemo svoj domači kraj, Maribor in slovensko obalo. Na zemljevidu sveta ali globusu poiščemo Mehiko, kamor sta Lanova starša odpotovala na zaradi obletnice poroke. Poiščemo lahko tudi London, kamor bo šel Lan z dedkom. (To je dedkovo darilo Lanu za 10. rojstni dan, še vemo?) V razredu imamo torej klasični zemljevid Slovenije, Šolski atlas sveta in globus. Tako si bodo učenke in učenci lažje predstavljali Slovenijo, druge države in ves svet. (Tokrat ne uporabljamo spleta!)

Otrokom pokažemo knjigo Astrid Lindgren *Pika Nogavička*. Piko najbrž že poznajo, morda so jim jo brali v predšolskem obdobju, morda jo poznajo iz slikanic, stripov, risank ali filma. Izkoristimo priložnost in v prvem 10-minutnem branju otrokom glasno preberem eno poglavje iz knjige.

Pri športni vzgoji gremo ven na sneg, mdr. izdelamo sneženega moža in sneženega psa.

Organiziramo medgeneracijsko (MG) srečanje:

Ta zgodbica je kot nalašč, da jo doživimo skupaj s starimi starši svojih učenk in učencev. Organiziramo bralno delavnico, na katero povabimo babice in dedke (njim se ni treba nič pripravljati vnaprej). Otroci zgodbico poznajo že od prvega branja, toda ko se vsi zberemo, jo seveda še enkrat preberemo. Potem pa kot ponavadi, najprej prvi vtisi in nato pogovor ter izmenjava mnenj. Toda tokrat bodo sodelovali otroci in stari starši, izvedeli bomo tudi o igrh na snegu nekoč, stari starši bodo povedali, kaj so brali svojim otrokom (torej staršem učenk in učencev idr.). Kakšne so bile zime nekoč, ali so nekoč kužki smeli v stanovanja idr. Juhej, pričakujem »gnečo« mnenj v skupini, »gnečo« v učilnici, toplo in prisrčno. Tako otrokom kot starim staršem postrežemo »omamno dišeči kakav«.

6. *El sombrero*

Teme

- potovanja
- tuji jeziki ter druge kulture, pretekle in sodobne
- radovednost
- kulinarika

Poglejmo naslov. Kaj pomeni "sombrero"? Otroci naj ugibajo. Morda bo kdo že vedel ali pa uganil ob ilustracijah, da gre za klobuk. *El sombrero* v španščini pomeni klobuk, najbrž takšen, kot ga ima na glavi Mak, medtem ko v naslonjaču bere knjigo o Aztekih, in potem Lan, ko »gori«, medtem ko je tortiljev čips s pekočim čilijem.

V tej zgodbi se srečamo z **nekaj španskimi besedami**. Lanova starša sta se vrnila s potovanja v Mehiki, kjer govorijo špansko.

Zato vtipkam v **Googlov prevajalnik** vse besede, ki jih ne razumem, eno za drugo:

<https://translate.google.si/details?sl=sl&tl=fr&op=translate>,

Za pomen besed uporabimo tudi druge vire.

Če je v skupini slučajno špansko govoreč otrok ali otrok, ki se uči španščine, mi pomaga s prevodi.

Španščina	Slovenščina
El sombrero	klobuk
Hola, chico	Ej, otrok! Živjo, fant!
frijoles	fižol
guacamole	Glej recept na str. 52
salsa	Beseda v španščini pomeni »omaka« in je običajno začimba iz paradižnika, čebule, česna, soli in pekoče paprike, s pridihom kisa ali limoninega soka za kislost. (https://razlozeno.com/kaj-je-salsa/)
tortilja	Španska tortilja je pravzaprav omleta, mehiška pa vrsta kruha, narejena iz bele ali koruzne moke. (https://www.spanscina.org/zanimivosti/kulinarika/spanske-tortilje/)

Mak bere knjigo o Aztekih, zato učenkam in učencem povem o Aztekih, kolikor jih zanima:

https://sl.wikipedia.org/wiki/Azte%C5%A1ka_civilizacija

Ilustratorka je v oblaku skicirala nekaj živali in dva poglavarja, ki so res podobni azteškim podobam. Zakaj v oblaku? Ker Mak misli na njih ali jih celo vidi v sanjah.

Razumevanje in doživljanje te zgodbe bi poglobili s **pripravo guacamole** (recept je preprost, lahko pripravimo v razredu, najbolje v učilnici za gospodinjstvo, delo si razdelimo).

Medtem ko skupaj uživamo ta posebni namaz, **se pogovarjamo o potovanjih** (razširjajo znanje in duha!), toda o tujih deželah lahko izvemo veliko tudi iz knjig, dokumentarnih oddaj na TV idr. Nekateri ljudje radi potujejo, drugi pa so radi doma in se razgledajo po svetu drugače.

V atlasu pogledamo, kje je Mehika in kakšne oblike je.

Gost na obisku:

Če imamo možnost, **v razred povabimo** koga iz špansko govorečega okolja ali koga, ki je Mehiko obiskal. Otroci radi poslušajo osebne zgodbe. To je lahko (stari) starš učenke ali učenca v skupini, morda je šlo celo za družinsko potovanje in bo poročal tudi otrok, lahko pa je kakšen znanec ali kdo drug, ki je pripravljen priti v razred in pripovedovati – otrokom

primerno – o Mehiki, seveda ob slikovnem gradivu, videu, morda prinese tudi kakšen predmet od tam, spominek idr.

Gost najprej pripravi kratko predstavitev, potem pa odgovarja učenkam in učencem. Fino bi bilo, da ostane in skupaj z nami pripravi *guacamole*.

Nadaljnje spodbude:

Na podoben način lahko s poročilom o potovanju v London obdelamo zgodbico z naslovom *Prijatelj za vedno*, v katerem se Lan vrne iz Londona in Maku pripoveduje, kaj vse je videl in doživel. V zgodbici *Sostanovalke* se dedek in babica oglašata s počitnic v toplicah. (»Vsi nekam potujejo, samo jaz moram biti doma«, pravi Lan.)

Da je bil v Londonu kakšen otrok iz skupine, je nekaj več možnosti kot za Mehiko. Predstavitev Londona lahko pripravi skupaj z mamico in očkom oz. z odraslim, s katerim je potoval skupaj.

Na podoben način lahko pripravijo predstavitve potovanj v tuja mesta in države vsi učenci in učenke, ki so potovali. Toda POZOR: zagotovo niso vsi potovali in takšno izpostavljanje »popotnikov« pri drugih lahko izzove zavist, občutke manjvrednosti, odrinjenosti idr. Učitelj ali učiteljica, ki pozna svoje otroke, bo vedel/a, ali naj to počne ali ne. Nevtralen gost je v redu, toda (stari) starš samo enega otroka lahko povzroči bolečine.

Zato pogovor o pomembnosti potovanj lahko omejimo samo na obnovo teh dveh zgodbic (o Mehiki in Londonu), sicer pa otroke spodbudimo, da se spomnijo **kakšnega izleta**, ki se jim je vtisnil v spomin: morda v gore ali na morje, v kakšno kraško jamo ali v toplice, k babici na podeželje ... v naše glavno mesto Ljubljano. Ali pa tudi to ne, če učitelj/ica presodi, da bi ne bilo vsem prijetno. Toda, če se za to odloči, naj vsak otrok **nariše »razglednico« kraja**, o katerem bo potem povedal nekaj besed.

7. *Sostanovalke*

Teme

- vsakdanje težave
- sprejemanje pomoči
- odgovornost
- *prijateljstvo*

Obnovimo zgodbo. Nato **se ustavimo pri občutkih**: Kako se počuti Lan? Kako Mak? Zakaj si prijatelja pomagata? Ali je pomoč vedno lahko sprejeti?

Otroci bodo gotovo želeli pripovedovati svoje izkušnje z ušmi in bolhami. Pustimo jim čas. Takšni pogovori pogosto postanejo zelo živahni. Lahko jih usmerimo tudi k razmišljanju: Ali nas je kdaj česa sram? Kaj pomaga, ko se znajdemo v zadregi?

Pripovedujemo si izkušnje z ušmi in z bolhami pri svojih pasjih ljubljenceh. Poudarimo pomen higiene, zaščite pred zajedalci in okužbami idr. Skrbimo za svoje zdravje in zdravje svojih ljubljencev!!!

Lan predlaga »minutko resnice«: težave priznata drug drugemu in vse bosta priznala tudi staršema. Pogovarjamo se o tem, da se je vsake težave najbolje lotiti takoj, in to s pomočjo staršev, ki imajo več izkušenj, znanja idr. Kaj naredi dober prijatelj? Ali pomaga samo takrat, ko ga prosimo? Ali opazi tudi tisto, česar ne povemo? To so vprašanja, na katera ni enega samega odgovora. Prav zato so dragocena.

Vse ilustracije v tej zgodbi prikazujejo praskanje, izmikanje (*Nehaj me tako gledati, Lan!*), nelagodje, potrtnost ... Kaj pa ilustracija na str. 33? Saj v tej zgodbi ni nič lulanju po pokrovu, ali pač? Pa vendar, kaj nam sporoča ta ilustracija? (Mak res skrbi za Lana kot starš, kar je Lanu včasih kar odveč. *Saj si kot moja mama!*) Bi rekli kaj o tem, da gredo otrokom včasih na živce morebitni nenehni opomini staršev? Da pa je treba biti s starši potrpežljiv?

Medvrstniško učenje in branje:

Potem ima Lan še eno slabo novico, dobil je slabo oceno pri matematiki, ki bi jo staršem rad prikrikl s kakšno lažjo. Slabe ocene pa se prav tako čim prej lotimo z učenjem, ponavljanjem in utrjevanjem snovi. Lanovo pisanje poprave lahko prav simpatično povežemo s snovjo, ki jo obravnavamo pri matematiki.

Podobno kot Mak pomaga Lanu pri matematiki, organiziramo pare v razredu, bolj uspešen učenec pomaga manj uspešnemu pri reševanju matematičnih nalog. Učenke in učenci, ki že znajo brati, lahko pomagajo pri začetnem branju manj uspešnim.

8. Fižolofija

Teme

- domišljija
- filozofiranje
- pogovor
- odraščanje
- različni pogledi na svet

Naslov je igriv. Fižolofija. Kaj slišimo v tej besedi? Otroci bodo skoraj zagotovo odkrili besedo fižol. Kaj pa filozofija? Kako gresta skupaj? Ugibajmo, pravih odgovorov še ni.

(Pozor: Irena Štaudohar je izdala knjigo z naslovom *Fižolozofija* s podnaslovom *čudeži vrtnarjenja* (Mladinska knjiga, 2022).

Mak ta dan sebi pripravi jetrca (med rezanjem čebule mu tečejo solze), Lanu pa mineštro, bogato s fižolom. Na vprašanje, kaj je danes počel, Mak pove, da je razmišljal, meditiral, filozofiral. Medtem ko jesta, **Mak razlaga, kaj je filozofija.**

»Kaj je fizo ... filozofija?«

»To je razmišljanje o življenju.«

»Meni o tem ni treba razmišljati,« reče Lan. »Jaz samo živim. In o čem razmišljaš?«

»Zakaj zvezde svetijo. Kako to, da ladja v vodi ne potone. Od kod valovi. Zakaj imajo žirafe tako dolge vratove. Zakaj sonce zvečer zaide in zjutraj spet vzide.«

»O, to zadnje pa jaz vem! Učili smo se v šoli. Ti povem?«

»Pozneje, ko greva na sprehod v gozd. Veš tudi to, zakaj listje na drevesih v letnih časih spreminja barve? In zakaj so na štoru krogi?«

(str. 35)

(...)

»Pri filozofiranju je tako, kot da bi se po polžastih stopnicah spuščal globlje in globlje v zemljo, nato pa po drugih višje in višje nad njo. Sicer pa zdaj dovolj tvojega filozofiranja! Greva ven? Prebrati moram časopes!«

(str. 36)

Z otroki ni treba razpravljati o filozofiji. Dovolj je, da jim pustimo razmišljati. Otroci so po naravi odlični filozofi – sprašujejo, dvomijo, si predstavljajo in iščejo svoje odgovore. O čem pa razmišljajo, meditirajo, filozofirajo učenke in učenci? O čem si želijo, da bi se učili v šoli? Naj se vsujejo predlogi in vprašanja! (Povezava z okoljsko vzgojo).

Znamo razložiti, kaj pomenijo krogi na štoru? (Glej ilustr. na str. 38).

Mak na sprehodu bere »časopes«! Povejmo, kaj je to in ga tudi mi preberimo na ilustraciji na str. 37. Mak vleče Lana na drugo stran ulice, ker so tam sveže novice o Lili: *»Ko bom tam, bom vedel, kdaj je šla mimo, kaj je jedla, ali je spočita in počesana, predvsem pa, ali je zadovoljna.«* (str. 38) Časopes je komunikacija med psi, dragoceni zapisi, pasje novice, napete zgodbe, za katere ni treba nobenih besed in stavkov. (Samo lulanje.)

Ljudje včasih veliko govorimo, pa se tudi poslušamo? Uporabljamo veliko besed, pa se tudi razumemo?

9. Sonce na vrvici

Teme

- poletje
- prijateljstvo
- ljubosumje
- igra
- sonce in voda

Zgodbica, ki jo bomo obravnavali na vroč poletni dan, junija, ko smo še v šoli, misli pa nam že uhajajo k počitnicam.

Ko smo zgodbico prebrali, **povejmo, zakaj takšen naslov**. (Maku se v soncu blešči in nejevoljen pravi, da je škoda, ker sonce nima vrvic, da bi ga za hip ugasnil.) Morda pa se kdo spomni zgodbe oz. filma z naslovom »Sreča na vrvici«, in tam je ta sreča pes na vrvici. Včasih se mi zazdi, da je tudi Mak za Lana »sreča na vrvici«. Onadva sta drug drugemu darilo, se še spomnimo tega iz zgodbe, v kateri praznujejo Lanov 10. rojstni dan?

Otroci filma morda ne poznajo. V bistvu je dovolj, da se za hip ustavimo ob naslovu in pomislimo, kaj vse nam lahko pomeni beseda sreča. Kdo ali kaj je naša "sreča na vrvici"? Vprašanja ni treba razlagati. Naj vsak odgovori po svoje.

Pogovor po branju: Najprej pripovedujmo ob ilustracijah, na njih skoraj čutimo vročino. Kako se Lan in Mak hladita? Kaj počneta ob reki? Kako se spremeni razpoloženje, ko prideta Maja in Lili?

Spontano odigramo dogajanje ob reki: zgodbica z veliko dialogov je kot nalašč za to. Najprej sta Lan in Mak sama, potem se pojavita Maja in Lili. Učitelj ali učiteljica otrokom pomaga z vmesnimi stavki, ki povežejo pogovore med junaki. Če želijo, lahko otroci dialoge dopolnjujejo s svojimi besedami. Pri tem ni pomembno, da ponovijo besedilo iz knjige. Pomembno je, da ostanejo zvesti značaju književnih oseb. Če otroci želijo igrati vloge, dogajanje lahko večkrat ponovimo. Ostali otroci so lahko pravi gledalci, kot v gledališču. Lahko pa igrajo, da so prav tako ob reki in opazujejo, kaj se dogaja. (Jaz pa opazujem, kako se »igralci« oddaljujejo od besedila v zgodbi, kaj svojega dodajajo itd., in kaj počnejo učenci kot stranske osebe ob reki.)

Likovna dejavnost: Otroci narišejo svoje sanjske počitnice.

10. Prijatelja za vedno

Teme

- prijateljstvo
- odraščanje
- samostojnost
- hvaležnost
- slovo brez slovesa

Pogovor: Lan se vrne iz Londona. Mak mu podari svojo zbirko receptov. Zakaj je to posebno darilo? Kaj mu pravzaprav podarja? Samo recepte, ali še kaj drugega? Mak namreč pravi: "Zdaj je čas, da bom spet malo bolj pes." Spodbujamo otroke: Kaj mislite, da je Mak hotel povedati?

Kaj pomeni skrbeti za prijatelja? Ali prijateljstvo ostane enako, ko odraščamo? Ali se lahko spremeni, pa je še vedno pravo?

Zaključek je v resnici zelo lep z obljubo, da bosta Lan in Mak še naprej prijatelja in si pomagala med seboj.

Zaprli smo knjigo. Kako se bralci počutimo? Bi komu priporočili zadnjo zgodbico? Bi priporočili vso knjigo? (Otroci naj pripovedujejo priporočila kot TV reklame.)

Dodatek: Recepti strica psa

- branje in kuhanje

Knjiga se imenitno zaključi s petimi recepti. Vse jih pregledamo.

Skupaj razmišljamo: Katerega bi najraje pripravili? Katere sestavine že poznamo? Razumemo vse postopke priprave?

Katere jedi bi radi poskusili? Če imamo možnost, lahko skupaj pripravimo jed po receptu.

Če ne, je dovolj že pogovor.

(Gre za branje in razumevanje informativnih, neumetnostnih besedil!)

Ko otroci kuhajo doma, naj bo to vedno v prisotnosti odraslih.

V šoli se lotimo priprave preprostejših jedi, in to le, če si to želi tudi učiteljica ali učitelj, sicer ostanimo pri branju in razumevanju receptov.

Ampak piškotna torta ali sadni sladoled bi vendarle bila super, kaj menite, ob koncu šolskega leta? Priprava bi bila del medgeneracijskega bralnega srečanja, v gospodinjski učilnici, jedli bi pa zunaj na šolski zelenici, no, kaj pravite?

Na tej ilustraciji ližeta sladoled le Lan in Maja!
Narišimo, kako se veselimo sladoleda vsi skupaj!

mag. Tilka Jamnik